

Nr 234.

Av herrar **Karlsson** i Olofström och **Andersson** i Ronneby,
om förhöjd ersättning till nämndemän vid häradsrätterna.

I bilaga 4 punkt 21 till årets statsverksproposition har chefen för justitiedepartementet vid anmälan av medelsbehovet under anslaget till Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän bl. a. anfört följande: "Såsom jag tidigare vid flera tillfällen uttalat, är det min avsikt att, så snart det ekonomiska läget tillåter, upptaga frågan om ersättning till nämndemännen utöver resekostnads- och traktamentsersättning. I nuvarande situation kan något förslag i ämnet ej framläggas".

Vid 1951 års riksdag väcktes motion om rätt för kommun att bevilja ersättning till av kommunen valda nämndemän vid häradsrätt. Vid utskottsbehandlingen fann första lagutskottet bl. a., att det måste tillses att icke enskilda personer nödgas för fullgörande av nämndemansuppdraget vidkännas kostnader så att valet i realiteten begränsas till dem som äga ekonomiska förutsättningar att mottaga uppdraget. Utskottet uttalade emellertid vidare, att det icke kunde finna tillrädligt att kommunerna lämnades möjlighet att utgiva ersättning till nämndemännen, utan skulle sådan ersättning utgå från statsverket. Lagutskottet yrkade att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottets förslag bifölls.

I skrivelse den 22 augusti 1951 har Föreningen Sveriges häradshövdingar till statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet hemställt, att statsrådet snarast möjligt till slutlig prövning måtte upptaga frågan om att tillerkänna nämndemännen viss ersättning utöver resekostnads- och traktamentsersättning.

I sin skrivelse har föreningen bl. a. framhållit, att nya rättegångsförordningen medfört, att tiden, som nämndemännen måste ställa till förfogande för tjänstgöring vid häradsrätten, avsevärt ökats, att svårigheter visat sig föreligga att till nämndemän kunna förvärva personer, vilka av ekonomiska skäl ej kunna i större utsträckning göra sig lediga från sina ordinarie sysselsättningar, att omständigheterna kunde medföra att sådana personer som av skilda anledningar skulle vara särskilt lämpliga att tjänstgöra som nämndemän se sig av ekonomiska skäl ur stånd att mottaga uppdraget och att förhållandena lätt kunde leda till att nämndemän i allt för stor utsträckning väljas bland per-

soner som på grund av åldersskäl dragit sig tillbaka från tidigare innehavda sysselsättningar.

Utöver vad här ovan anförts och åberopats må framhållas följande. Det framstår såsom klart, att nämndemansuppdraget, som är ett förtroendeuppdrag, skall kunna mottagas av alla i samhället, oavsett vederbörandes ekonomiska förutsättningar. Ett åtagande att vara nämndeman bör icke innebära att vederbörande skall göra ekonomiska uppoffringar. Det måste vidare anses såsom självklart, att de som sätts till domare i egenskap av nämndemän skola vara sådana personer, som leva med i det dagliga livet och stå i kontakt med vad som sker och hava förmåga bilda sig egna uppfattningar grundade på tidens krav.

Mot bakgrunden härav framstår det som i hög grad motiverat, att nämndemännen, utöver resekostnads- och traktamentsersättning, beredas särskild gottgörelse från statsverket förslagsvis i form av dagarvode per tjänstgöringsdag. Det förtjänar framhållas, att nämndemännen i städer med egen jurisdiktion i regel tillförsäkrats dylikt arvode med belopp varierande mellan 16 och 30 kronor per tjänstgöringsdag. Ehuru en dylik reglering av ersättningen till nämndemän genom statens försorg kommer att medföra vissa kostnadsstegringar, anse vi med hänsyn till frågans vitala betydelse för i första hand landets rättsväsende och i andra hand för här ifrågavarande förtroendemän, att ett uppskjutande av avgörandet icke bör ske.

I avvaktan på den av departementschefen bebådade lösningen bör dagarvodet utgå med förslagsvis 25 kronor. Vid bifall härtill böra de i 1 § 2 och 3 styckena kungörelsen 1945: 308 intagna undantagsföreskrifterna slopas. En omläggning efter nu angivna riktlinjer kan enligt en grov uppskattning beräknas medföra en kostnadsökning ej understigande 600 000 kronor om året.

Med anledning härav hemställas,

dels att riksdagen ville besluta att till nämndeman vid häradsrätt skall utgå dagarvode med 25 kronor för varje tjänstgöringsdag,

dels att anslaget till reseersättningar till nämndemän, förslagsvis under den ändrade benämningen *Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän*, uppräknas från i statsverkspropositionen angivet belopp 1 150 000 kronor till 1 750 000 kronor,

dels ock att riksdagen ville göra framställning om att kungl. kungörelsen den 1 juni 1945 nr 308 angående resekostnads- och traktamentsersättning till nämndeman måtte ändras så att kungörelsens första paragraf finge följande lydelse:

1 §. Nämndeman äger för tjänstgöring vid ting och vid särskilt sammanträde med häradsrätt åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna rese-reglementet.

Vid ting, som avses i 1 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken, må resekostnads- och traktamentsersättning ej utgå till flera än fyra nämndemän för varje sammanträdesdag.

Stockholm den 24 januari 1952.

Eric Karlsson,
Olofström.

Thure Andersson,
Ronneby.
